

घटयति मां तथापि वक्तुम् BHATT. 10, 73. — f) sich abmühen: उपासनरताः सर्वे घटयन्ति MBh. 3, 14702. — g) über Etwas hinfahren, berühren; erschüttern (zu घट् gehörig): न शक्त्यं घटयति न वाचा कुरुते व्रणम् MBh. 12, 3812. 5363. कृदप्यं भीमसेनस्य घटयन्तीदमव्रवीत् 4, 637. घटयन्तश्च मर्माणि तव पुत्रस्य 6, 2894. 7, 1635. — 2) घाटयति verletzen; verbinden Dhātup. 33, 49. sprechen oder leuchten (vgl. घाट्) 93.

— घ्रा vgl. घ्राघाट् fg.

— व्या Vet. 22, 9 separare nach Lassen; es ist wohl व्याघटितं geschunden zu lesen.

— उद्, caus. उद्घाटयति (उद्घटित, durch das Versmaass verbürgt, Kumāras. 7, 53) 1) öffnen, von einer Hülle befreien: निरूपनगर्दारमुद्घाटयन्ती BHART. 1, 62. दारमुद्घाटय MRĀKH. 80, 7. KATHās. 13, 173. दारमुद्घाटयते 12, 167. उद्घाटितद्वार 26, 77. स्वयमुद्घाटिते द्वारे VARĀH. BRH. S. 52, 79. कापामुद्घाटयामि MRĀKH. 48, 16. KATHās. 19, 24. Būg. P. 6, 9, 32. द्वारे पुरस्योद्घाटितापिधाने Kumāras. 7, 53. प्रवक्ष्यामुद्घाटय MRĀKH. 108, 22. यत्नैरुद्घाटयामास (मञ्जूषाम्) MBh. 3, 17158. KATHās. 4, 80. 13, 43. भाटम् 24, 134. फलानि Vet. 3, 1. पुस्तकम् 18, 5. PĀNĀT. 243, 5. दक्षाम्यहं पुष्पान्मदस्युद्घाटयामि वा (die in einem Korbe verwahrten Hausgötter) KATHās. 4, 78. MRĀKH. 134, 4. उद्घाटिततमोऽरिः RĪGĀ-TAR. 2, 100. — 2) ver-rathen: परस्परस्य मर्माणुद्घाटितवन्नौ PĀNĀT. 184, 16; vgl. 21. fg. — 3) beginnen: कार्यमुद्घाटितं क्वापि मध्ये विघटते यतः Hit. IV, 2. Z. f. d. K. d. M. 4, 133. fg. (?). — 4) über Etwas hinwegfahren, hinüberstreifen (vgl. घट्): मृत्रादिभिर्वा तरुणास्थिमर्मण्युद्घाटिते यः त्वयुनिरेति so v. a. kitzeln Suçr. 2, 370, 2. — Vgl. उद्घाट fgg.

— परि caus. über Etwas hinwegfahren, berühren, in Schwingung versetzen: विटनपरिघाटितेव वीणा MRĀKH. 11, 4, v. l. für विटननन्त्रघटिता.

— प्र 1) sich abmühen, sich mit allem Ernst einer Sache hingeben: को वा विश्वत्रनिनेषु कर्मसु प्राघटिष्यत BHATT. 21, 17. — 2) beginnen, seinen Anfang nehmen: ततो प्रतघटे युद्धम् BHATT. 14, 77.

— वि 1) auseinandergehen, auseinanderfliegen, sich zerstreuen: एते — द्रागेव विघटिष्यन्ते (Sch. 1: = भेदं प्राप्स्यन्ते, Sch. 2: = पालयिष्यन्ते) PRAB. 8, 11. ततो वित्रघटे (pass. impers.) शैलैः BHATT. 14, 66. — 2) eine Unterbrechung erleiden: कार्यमुद्घाटितं क्वापि मध्ये विघटते यतः Hit. IV, 2. प्रतिज्ञा प्रत्यहं तस्य नाभूद्विघटिता (kann auch caus. sein) क्वचित् RĪGĀ-TAR. 2, 128. — caus. विघटयति zerreißen, trennen, zerstreuen: विघटितास्तुल्लालताग्रन्थयः PRAB. 103, 13. अहो विघटितं तिमिरपलम् 116, 15. मन्त्रिणा पृथिवीपालचितं विघटितं क्वचित् । बलयं स्फटिकस्येव को हि संधातुमीश्वरः ॥ Hit. II, 137. Im Prākṛit: अञ्जचारुदत्तस्य विह्वे विह्विडे zu Grunde gerichtet MRĀKH. 32, 21.

— सम् sich versammeln: संतघटे लोकः RĪGĀ-TAR. 6, 242. — caus. 1) anschlagen (einen Laut): भेरीमुद्गवीणानां कोणसंघटितः (शब्दः) R. 2, 71, 26. — 2) versammeln: तत्सर्वाः संघट्यन्तो प्रजाः KATHās. 13, 183. संघटितासंघ्यचण्डामरमाणल RĪGĀ-TAR. 5, 326. समघट्यन्त (so ist zu lesen) 6, 282. बह्वन्विप्रान्संघाद्य KATHās. 13, 55.

घट (Accent eines auf घट ausgehenden comp. v. l. im gaṇa घोषादि zu P. 6, 2, 85) 1) adj. (von घट्) sich abmühend, eifrig womit beschäftigt: कर्मणि घटः P. 5, 2, 35. घटं = यस्य घटास्ति gaṇa अर्शघादि zu 127. —

2) m. TRIK. 3, 5, 19. a) Krug, Topf AK. 2, 9, 32. 3, 4, 25, 175. H. 1019. an. 2, 88. MED. I. 11. AMṚTAVINDUP. in Ind. St. 2, 61. घटमपो पूर्णम् M. 11, 183. 187. यस्तु रञ्जं घटं कृपाद्वरेत् 8, 319. JĀG. 3, 144. MBh. 12, 1019. Daç. 2, 3. Suçr. 1, 29, 11. 41, 15. 264, 13. 2, 18, 19. PĀNĀT. III, 267. Vid. 293. 297. Bhāg. P. 1, 13, 52. (गाः) घटोघ्नीः Ragh. 2, 49. घटे दीपो ज्वलन्निव MBh. 12, 7111. PĀNĀT. I, 440. अम्बु° R. 4, 61, 22. आशीविष° MBh. 5, 5247. घृत° JĀG. 3, 273. सेचन° zum Begießen der Blumen Çāk. 8, 23. 29. मृद्वट, कनक° PĀNĀT. II, 36. R. 2, 63, 8. 6, 97, 14. 112, 60. zur Aufbewahrung von Gebeinen: कपालघटसंकुल (श्मशान) MBh. 12, 6403. श्यपचानां निवेशनम् — वराहखरभग्नस्थिकपालघटसंकुलम् 5347. MĀRK. P. 8, 205. Attribut des 19ten Arhant's der Ġaina H. 48. Am Ende eines adj. comp. f. घ्रा Vid. 288. — b) der Wassermann im Thierkreise VARĀH. BRH. S. 39(38), 3. 15. 41(40), 11. — c) ein best. Hohlmaass, = Droṇa Vaidjākara. im ÇKDr. = 20 Droṇa angeblich nach KĀT. in PRĪJACĪTTAT. ÇKDr. — d) ein best. Theil einer Säule VARĀH. BRH. S. 52, 29. — e) eine best. Tempelform VARĀH. BRH. S. 53(54), 19. 26. — f) die Erhöhungen auf der Stirn des Elephanten, = र्भशिःकूट H. an. MED. — g) Grenze (vgl. घ्राघाट) H. 962. — h) eine best. religiöse Uebung (vgl. कुम्भ) H. an. MED. — 3) f. घ्रा gaṇa अर्शघादि zu P. 5, 2, 127. सिध्मादि zu 97. पिच्छादि zu 100. Vop. 26, 192. a) Anstrengung H. an. MED. — b) Versammlung H. 481. H. an. MED. — c) Menge, Masse: अमोद° Bhāg. P. 3, 17, 6. अगार° Çrī-harsha im ÇKDr. — d) ein zur Schlacht geordneter Elephantentrupp AK. 2, 8, 2, 75. H. 1223. H. an. MED. इय° VARĀH. BRH. S. 42(43), 34. गजिन्द्र° KATHās. 19, 109. RĪGĀ-TAR. 1, 369. 4, 149. Çiç. 1, 64. — 4) f. ई Vop. 4, 26. TRIK. 3, 5, 19. a) Krug, Topf AK. 2, 9, 32. H. 1019. ताम्र° zum Waschen der Füße PRAB. 22, 18. भिन्नभाण्डघटीघट (शकट) HARIY. 3415. कपालसंलग्नघटीघटनिरुत्तर (श्मशान) MĀRK. P. 8, 205. — b) ein best. Zeitabschnitt, 24 Minuten Bhūripr. im ÇKDr., = दण्ड Z. d. d. m. G. 9, 668. Mit. 143, 4. — c) eine metallene Platte, auf der die Stunden angeschlagen werden, TRIK. 1, 1, 121. — Vgl. कुम्भ und डुघट.

घटक 1) adj. (von घट्) a) sich abmühend: एते सत्पुरुषाः परार्थघटकाः स्वार्थं परित्यज्य ये BHART. 2, 66. — b) einen wesentlichen Bestandtheil bildend (nach BALLANTYNE): नित्यवेदघटकस्य पदस्य Sch. zu Ġaim. 1, 1, 5. — 2) m, a) ein Baum, der ohne sichtbare Blüten Früchte trägt (वनस्पति), Bhūripr. im ÇKDr. — b) Heirathsstifter (vgl. घटदासी) ÇKDr. nach TRIK.; die gedruckte Ausg. (2, 7, 30) hat aber लटक. धावको भावकश्चैव योजकश्चांशकस्तथा । हृषिकस्तावकश्चैव षडेते घटकाः स्मृताः ॥ के नो विदन्ति पुरुषा पुरुषानुपूर्वमुचिते कुलभूतां परिवर्तनं वा । अत्यन्तमूढमपि ये कुलतारतम्यं जानन्ति ते हि घटका (also Genealog) न तु योजकाद्याः ॥ Kuladipikā im ÇKDr.

घटकर्पर (घट + कर्पर) m. 1) Topfscherbe: तस्मै वक्ष्यमुदकं घटकर्परेण Ghaṭ. 22. अर्धभग्नघटकर्परतीक्ष्णाय PĀNĀT. 217, 21. — 2) N. pr. eines Autors, des Verfassers eines höchst künstlichen Gedichts, welches nach dem Schlussworte (s. u. 1.) unter dem Namen घटकर्पर n. bekannt ist. In Haeb. Anth. 124 wird das Gedicht यमककाव्य und Ghaṭākarpāra der Autor desselben genannt; derselbe erscheint ebend. 1 unter den sogenannten neun Perlen am Hofe des Vikramāditya. Das नीतिसार wird ebend. 506 gleichfalls Ghaṭākarpāra zugeschrieben.